

رام - سی ام مهر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

سی ام مهر

کهنترین ارجاع تاریخی به این روز دو نسخه‌ی تخیلی و واقعی دارد. نسخه‌ی تخیلی‌اش اروپایی است و به محاسبات سر اسقف آشر انگلیسی بر می‌گردد که معتقد بود بنا به روایت کتاب مقدس جهان در ساعت شش بعد از ظهر سی ام مهر ماه سال ۴۰۰۴ پیش از میلاد توسط خداوند آفریده شده است! کهنترین مناسبت تاریخی غیرتخیلی این روز اما ایرانی است و به سال ۳۶۲ پیش از میلاد باز می‌گردد و این زمانی بود در میانه‌ی عصر هخامنشی که در آن معبد آپولو در منطقه‌ی دافنه در نزدیکی انطاکیه‌ی امروزی احتمالاً به دست گروهی از خرابکاران معبد دستخوش آتش‌سوزی شد و ویران گشت. این معبد و این منطقه یکی از بخشهای استان ایرانی آسورستان (به پارسی باستان: آسوریه) بود که نامش تا به امروز باقی مانده و روی کشور سوریه گذاشته شده است.

مناسبت دیگر این روز آن است که در روز دوشنبه سی ام مهر سال ۲۴۲ هجری خورشیدی ابوجعفر محمد پسر امام هادی درگذشت. جعفر فرزند او رقیب و معارض بزرگ امام حسن عسکری بود و در تاریخ شیعه‌ی دوازده امامی - که ادامه‌ی پیروان امام حسن عسکری هستند - نامش به صورت جعفر کذاب به یادگار مانده است. در دوران جدیدتر روز پنجشنبه سی مهر سال ۱۲۵۹ شیخ عبیدالله نهری با پشتیبانی و تحریک عثمانی‌ها به روستاهای اورمیه حمله برد و شماری را کشت و خانه‌هایی را غارت کرد. اقبال‌الدوله که در این هنگام حاکم اورمیه بود سپاهیان جمع کرد و حمله‌ی او را پس زد. اما در این هنگام وبا و قحطی وحشتناکی هم در ایران رخ نموده بود و همه‌ی اینها مرگ و میری فراوان را به دنبال داشت.

در همین روز به سال ۱۲۹۰ حکومت بریتانیا که برای اشغال جنوب ایران دسیسه می‌چید، به بهانه‌ی تامین امنیت راه‌ها گروهی از سپاهیان هندی‌اش را به جنوب ایران منتقل کرد و در واقع در بوشهر نیروی نظامی پیاده کرد. هرج و مرج در کشور موج می‌زد یک سال بعد (۱۲۹۱) بود که شاهسون‌ها در اهر و اردبیل و ارسباران نیروهای دولتی را خلع سلاح کردند و در عمل مستقل از دولت مرکزی شدند. سپهدار اعظم والی آذربایجان هم که در دفع‌شان عاجز مانده بود از اقبال السلطنه ماکوئی درخواست کمک و نیرو نمود.

کمیته انقلاب سرخ گیلان. از راست: حسن‌خان آلبانی (معین‌الزعیبا)، میرزا کوچک‌خان، کارگابرتلی (شاپور)، کازائف (اردشیر)، گانوک آلمانی (هوشنگ) و میرصالح مظفرزاده.

هشت سال بعد هم در جنوب و هم در شمال دست‌اندازی‌های بیگانگان و آشفتگی اوضاع ادامه داشت. با این تفاوت که به دنبال انقلاب اکتبر سپاه تزاری جای خود را به ارتش سرخ بلشویکی داده بود. در همین روز به سال ۱۲۹۹ بلشویک‌ها برای بار دوم شهر رشت را تسخیر کردند. مردم شهر از دست‌شان فرار کردند و به این ترتیب رشت دو سه ماه متروکه ماند. از سوی دیگر بلشویک‌ها که مثل انگلستان خواهان اشغال شمال ایران بودند، شروع کردند به تبلیغ در قفقاز و به دروغ این شایعه‌ها را منتشر می‌کردند که آرامنه‌ی گیلان به دست مردم و ملاکان کشته شده‌اند. آنها با این فریبکاری مردم ارمنستان را به هیجان آوردند و به انتقامجویی

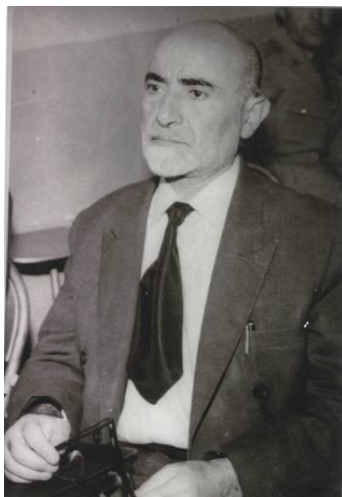
برانگیختند و بیست و پنج هزار جوان ارمنی را برای حمله به گیلان و تثبیت قدرت بلشویکی در آن سامان بسیج کردند. هرچند کمی بعد قوای دولتی بلشویکها را از شمال ایران راندند و این نقشه‌ها عقیم ماند.

در سال ۱۳۰۵ این آشوبها فرو نشسته بود و در این روز اولین خطهای تلفن که سیمهایش از زیرزمین کشیده بود در عمارت جدید تلفنخانه با حضور هیأت دولت و شخصیت‌های نامدار علمی و فرهنگی افتتاح شد و شروع به کار کرد. هشت سال بعد در ۱۳۱۳ خیابان علاءالدوله که در آن زمان از زیباترین و بهترین خیابانهای تهران بود به مناسبت هزارمین سال تولد حکیم ابوالقاسم فردوسی به اسم وی نامگذاری شد.

در سال ۱۳۲۱ به دنبال سقوط رضا شاه نیروهای چپ دوباره فعال شدند. در این روز از ساعت ۷-۸ عصر در صحنه‌ی شیر و خورشید تبریز کنفرانس اتحادیه‌ی کارگران آذربایجان برپا شد که در آن خلیل انقلاب سخنرانی کرد و گفت که ۷۵ نماینده‌ی جنبش کارگری که در آنجا حضور دارند رهبری ۴۰ هزار کارگر را بر عهده دارند. حاضران پس از پایان سخنرانیها وقتی نوبت شعار دادن رسید با شنیدن «زنده باد ایران» با کف زدن شدید و ممتد از خود ابراز احساسات نشان دادند که نوعی دهن‌کجی به چپ‌های هوادار روسیه بود، یعنی توده‌ای‌ها و فرقه‌ای‌های آینده که گوش به فرمان شوروی داشتند.

در ۱۳۳۱ به دنبال بالا گرفتن نهضت ملی شدن صنعت نفت روابط دیپلماتیک ایران و انگلستان با تصویب هیأت وزیران قطع شد. پس از انتشار این خبر مردم در مقابل سفارت انگلیس دست به تظاهرات زدند و نشان امپراتوری بریتانیا را از سردر سفارت برداشتند.

در چنین روزی به سال ۱۳۳۶ کنفرانس ملی نقشه برداری برگزار شد، در ۱۳۳۸ بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران با یک میلیارد ریال سرمایه اصلی و دو میلیارد و صد و هشتاد میلیون ریال سرمایه امانی افتتاح و شروع به کار کرد. در ۱۳۴۰ جلسات هیئت عامله سازمان کشورهای صادر کننده نفت (اوپک) با حضور نمایندگان ایران، عربستان، ونزوئلا، کویت و قطر در تهران آغاز شد. نمایندگان دولت عراق از حضور در این جلسات خودداری

کردند. در همین روز دولت ایران به قطعنامه شش دولت درباره‌ی جلوگیری از آزمایش‌های اتمی شوروی پیوست.

در سال ۱۳۴۲ هفت نفر از موسسان و رهبران نهضت آزادی ایران به اتهام اقدام علیه امنیت کشور در یک دادگاه ویژه نظامی در پادگان عشرت آباد محاکمه شدند. این افراد عبارت بودند از: مهندس مهدی بازرگان، دکتر یداله سبحانی، آیت اله حاج سید محمود طالقانی، مهندس عزت‌الله سبحانی،

دکتر عباس شیبانی، احمد علی بابایی، ابوالفضل حکیمی، سید مهدی جعفری و پرویز عدالت منش. در ۱۳۴۳ دولت آمریکا یک ناومین جمع کن به نیروی دریائی ایران و شاه هدیه کرد، و پانزده سال بعد در ۱۳۵۸ شاه که از ایران گریخته بود با زحمت فراوان اجازه‌ی ورود به آمریکا را به دست آورد و از مکزیک به آن کشور وارد شد.

در سی ام مهرماه سال ۲۸۵ هجری خورشیدی سردار عباسی به نام احمد بن کی قلاغ (یا شاید احمد

بن کی قباد) که تباری ترک داشت، با سپاهیان عباسی از طرسوس به قلمرو بیزانس حمله برد و تا رود قزل

ایرماغ پیشروی کرد. در ۷۶۲ فرناندو شاه پرتغال بدون آن که پسری داشته

باشد درگذشت و بحران جانشینی در پرتغال به جنگ داخلی انجامید، و در

۱۰۱۲ در نبرد خلیج لیائولو سپاهیان امپراتوری مینگ بر قوای کمپانی هند

شرقی هلند غلبه کردند. هلندی‌ها در این نبرد پنج کشتی جنگی داشتند و با

پنجاه زورق دزدان دریایی متحد شده بودند، چینی‌ها صد زورق بزرگ و پنجاه زورق کوچک داشتند.

در ۱۱۶۹ سرخپوستان قبیله‌ی میامی به رهبری لاک‌پشت کوچک (تصویر زیر) بر نیروهای ارتش

آمریکا در شمال غربی ایندیانا غلبه کردند. در ۱۲۳۸ اسپانیا به مراکش اعلان جنگ داد، و در ۱۳۱۳ راهزن

مشهور به «فلوید، پسر خوشگله» (تصویر بالا) موقع دستبرد به بانکی در اوهایو با شلیک ماموران پلیس از

پای درآمد. در ۱۳۲۲ نیروی هوایی انگلستان در دومین حمله‌ی ویرانگرش به شهر کاسل در آلمان ده هزار

نفر غیرنظامی را به قتل رساند و صد و پنجاه هزار نفر را بی‌خانمان کرد (تصویر زیر).

در ۱۳۲۶ بلافاصله پس از جدایی هند و پاکستان جنگ بر سر کشمیر میان دو کشور نوپا آغاز شد، در ۱۳۳۶ آمریکا اولین تلفات جنگی اش را در ویتنام داد، و در ۱۳۴۱ در جریان بحران موشکی کوبا رئیس جمهور کندی پس از مشورت با آیزنهاور اعلام کرد که هواپیماهای جاسوسی آمریکا پایگاه‌های موشکی کوبا را شناسایی کرده‌اند، و دستور داد ناوگان آمریکا کوبا را قرنطینه کند.

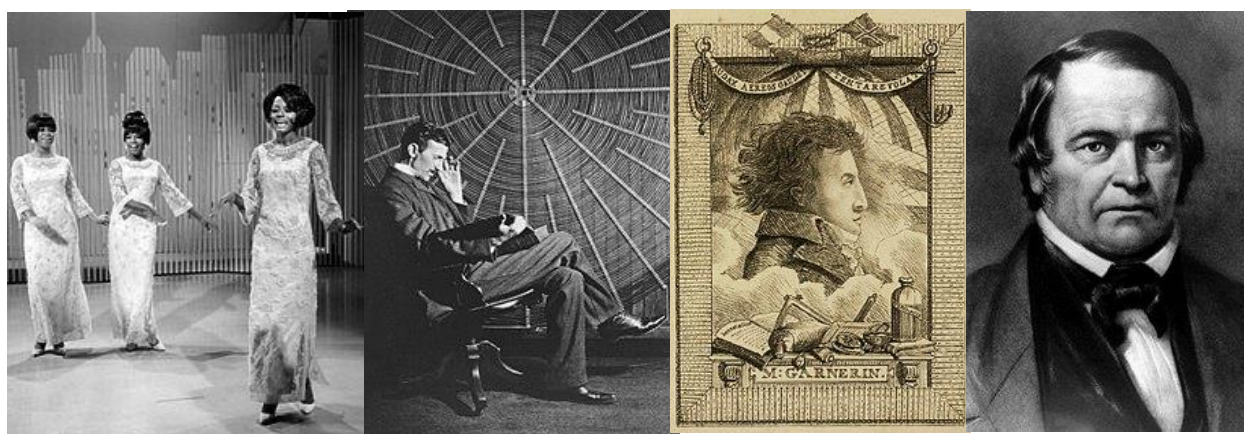
مراسم به پاپی رسیدن ژان پل دوم

شورای کلسدون

سی‌ام مهر ماه در تاریخ دین و فرهنگ هم ردپاهای جالب توجهی از خود به جا گذاشته است. مهمتر از همه آن که در سال ۴۵۱ میلادی شورای کلسدون (نزدیک بیتینیا در آناتولی، قاضی کوی امروزی در ترکیه) به اجماعی میان رهبران مسیحیت غربی دست یافت و اعلام کرد که سرشت الهی و انسانی مسیح به صورت موازی در عیسی مسیح وجود داشته است. در ۱۱۲۵ کالج نیوجرسی تاسیس شد، که مدرسه‌ای دینی بود، اما همان نهادی بود که بعدها به دانشگاه پرینستون بدل شد. در ۱۲۲۳ هم پیروان پرشمار یک رهبر دینی مسیحی به نام ویلیام میلر که بازگشت مجدد مسیح و فرا رسیدن قیامت را تبلیغ می‌کرد، وقتی در این روز پیش‌بینی او درست از آب در نیامد و جهان به آخر نرسید، به وضعیتی دچار شدند که در تاریخ به «سرخوردگی عظیم» شهرت یافته است. در ۱۳۵۷ هم پاپ ژان پل دوم به مقام پاپی رسید

این روز از نظر فرهنگ و علم و رخداد‌های اجتماعی نیز غنی بوده است. در ۱۱۶۳ روسها در جزیره‌ی کودی‌اک در کانادا مهاجرنشینی تشکیل دادند. در ۱۱۷۶ آندره ژاک گارنرین اولین پرش با چتر را از بلندی هزار متری به انجام رساند. در ۱۲۵۴ در آرژانتین اولین پیام با تلگراف جا به جا شد، و در ۱۲۵۸ ادیسون اولین لامپ خود را که با نواری از کربن کار می‌کرد روشن کرد. این لامپ پیش از آن که بسوزد سیزده ساعت و نیم روشن بود. در ۱۲۶۲ هم اپرای فاوست ساخته‌ی گونو برای اولین بار در اپرای متروپولیتن به نمایش در آمد.

گروه سوپریم

نیکلای تسلا

آندره گارنرین

ویلیام میلر

در سال ۱۲۸۶ هراس بزرگ سال ۱۹۰۷ م به فروپاشی اعتبار بورس و رکود اقتصادی بزرگ آمریکا

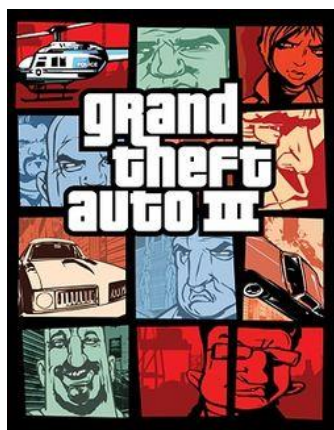

منتهی شد، در ۱۳۰۶ نیکلای تسلا شش اختراع خود را به نمایش گذاشت که یکی از آنها جریان برق تک فاز بود. در ۱۳۰۷ هم انجمن اخوت «فی سیگما آلفا» در دانشگاه پورتوریکو تاسیس شد (تصویر روبرو).

در سال ۱۳۲۵ روسها عملیات اوسوآویاخیم را انجام دادند که عبارت بود از تبعید دانشمندان آلمانی به روسیه برای آن که از دانششان در ترقی نهادهای علمی شوروی استفاده کنند. این عده از دو هزار دانشمند و صنعتگر بلندپایه تشکیل شده بودند که به همراه سایر متخصصان و اعضای خانواده‌شان به ده تا پانزده هزار تن بالغ می‌شدند و با قطارهایی مخصوص به حالت زندانی از مناطق اشغالی ارتش سرخ به داخل روسیه فرستاده می‌شدند. صنایع موشکی و فضایی روسیه توسط این دانشمندان آلمانی شکل گرفت و بسیاری‌شان بعدتر در جریان تصفیه‌های استالینی کشتار شدند

در ۱۳۴۳ ژان پل سارتر جایزه‌ی ادبیات نوبل را برد اما در اعتراض به کاپیتالیسم آن را قبول نکرد، در ۱۳۴۳ پرچم کانادا طراحی شد، و در ۱۳۴۵ گروه سوپریم اولین دسته‌ی خواننده‌ای بود که همه‌ی اعضایش زن بودند و آلبومش در صدر جدول فروش قرار می‌گرفت. در ۱۳۵۴ سفینه‌ی بی‌سرنشین ونرا ۹ ساخت شوروی بر ناهید فرود آمد و نخستین تصویرها را از سطح این سیاره مخابره کرد (تصویر زیر). در ۱۳۸۰ بازی رایانه‌ای «دزدی بزرگ اتو ۳» (*Grand Theft Auto III*) انتشار یافت و به موجی از بازی‌های مشابه

دامن زد و بحثهایی را درباره‌ی خشونت چشمگیر این رده از بازیها برانگیخت. در ۱۳۸۷ هم هند اولین سفینه‌ی بی‌سرنشین‌اش را با نام چاندرا یان ۱ به ماه فرستاد.

سارا برنارد

لیست

حسرت

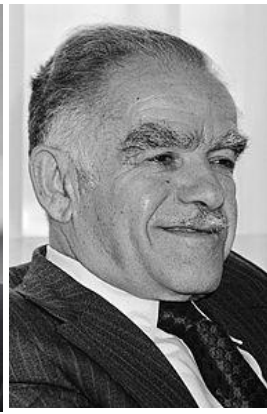
زادگان نامدار سی ام مهر عبارتند از: ۱۹۰۷/۳۰: فرانتس لیست آهنگساز آلمانی (۱۹۰)، سارا برنارد هنرپیشه‌ی فرانسوی (۱۲۲۳)، اشفاق‌الله خان شاعر (۱۲۷۹) متخلص به حسرت که از رهبران جنبش استقلال هند بود و در این راه به دست انگلیسی‌ها کشته شد، اسحاق شامیر سومین رئیس جمهور اسرائیل (۱۲۹۴)، تیموتی لیری روانشناس آمریکایی و رهبر فکری جنبش هیپی‌ها (۱۲۹۹) و دیپاک چوپرا فیزیکی‌دان و عارف هندی-آمریکایی (۱۳۲۶). شارل مارتل شاه فرانک‌ها هم در همین روز به سال ۱۲۰ هجری خورشیدی درگذشت.

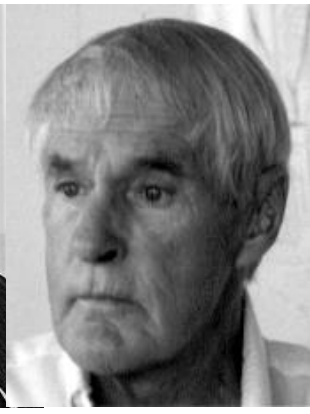
شارل مارتل

دیپاک چوپرا

اسحاق شامیر

تیموتی لیری